

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Mezőberény háromnemzetiségű: magyarok, szlovákok és németek által lakott település. A nemzetiségek egyedi ízlésvilága, azok egymásra hatása alakította a város díszítő hagyományát, hímzésvilágát a több évszázados együttélés során. A város népi kultúráját az etnikai tagoltság és a paraszti hagyományokhoz való ragaszkodás mellett a polgári hatások iránti fogékonyság is jellemezte, fehérhímzése, szűcs- és szőrhímzése jelentős hagyományról tanúskodik.

Az alföldi szőrhímzések népi vászonhímzéseink jellegzetes csoportját alkotják. A gyapjú feldolgozásának fejlett gyakorlata alakult ki Mezőberényben a magyar, a szlovák és a német közösségekben egyaránt, összefüggésben a XIX. század első felében folytatott nagyarányú juhtenyésztéssel. A gyapjú értékesítése a jobbágygazdaságok egyik legfontosabb jövedelmét jelentette. A lenyírt gyapjút kereskedőknek adták el, és saját célokra is felhasználták: ruhának való darócot, gyapjúpokrócot és abroszt szőttek belőle.

A gyapjúfonalat hímzésre is használták. Növényi festőanyagokkal színezték, sóval, ecettel színtartóvá tették. A legrégebbi tárgyi emlékek azok a magyar és német családoktól származó párnavégek, amiket a berényi magyarság „szőrrel kivarrt párnavégek” néven ismer, valószínűleg az 1810-es évekből valók. Forrás: Hentz Lajos: Mezőberényi szőrhímzések

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A XX. század elején még a magyar, német és szlovák közösségekben is szokásban volt a tisztaszoba ágyainak párnákkal való díszítése. A polgárosodó ízlésnek azonban már nem feleltek meg a gyapjúval kivarrt, vastkos, erőteljes vászonhímzések. A párnahuzatokat bolti anyagokból készítették, s azokat új, az anyaghoz és a megváltozott ízléshez igazodó technikákkal és alátétekkel díszítették. Mára már csak a néhány megmaradt párnavég őrzi az egykori díszítő hagyományok emlékeit, és teszi teljesebbé a Mezőberény népművészetéről alkotott képet. Ezek a hímzések szolgáltak alapul a technika elsajátítására, a használt díszítő elemek é színek megismerésére. Forrás: Hentz Lajos: Mezőberényi szőrhímzések

Az anyagok és technikák továbbéltetése fontos feladatunk, megőrzendő értéke nem csak városunknak, de Békés megyének és Magyarországnak is.